

๑. ชื่อผลงาน: การพัฒนารูปแบบการบริการเภสัชกรรมสำหรับผู้ป่วยคลินิกโรคทางเดินหายใจโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

๒. คำสำคัญ: การบริการเภสัชกรรม, เชื้อโคโรนาไวรัส ๒๐๑๙, COVID-๑๙, คลินิกโรคระบบทางเดินหายใจ, ARI clinic

๓. สรุปผลงานโดยย่อ:

ผลลัพธ์ที่ได้จากการพัฒนารูปแบบการบริการเภสัชกรรมนำส่งยาให้ผู้ป่วย ARI clinic ตั้งแต่วันที่ ๑ เม.ย.- ๓๐ ต.ค. ๒๕๖๓ พบว่าผู้ป่วยทุกรายได้รับยาที่ถูกต้อง เหมาะสม ภายในระยะเวลา ๒๐ นาที และผู้ป่วยที่ได้รับยาเทคนิคพิเศษมากกว่าร้อยละ ๘๐ ได้รับการติดตามและคำแนะนำปรึกษาการใช้ยาโดยเภสัชกร

๔. ชื่อและที่อยู่องค์กร:

ห้องยาชั้น ๑ แผนกเภสัชกรรมบริการผู้ป่วยนอก กองเภสัชกรรม โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

๕. สมาชิกทีม:

พ.อ.หญิง ปัทมา ใจภักดี หัวหน้าแผนกเภสัชกรรมบริการผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

ภญ. ศศิธร พวงทอง เภสัชกรแผนกเภสัชกรรมบริการผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

เภสัชกรและเจ้าหน้าที่ห้องยาชั้น ๑ อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

พลทหาร กองร้อยพลเสนารักษ์ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

๖. ปัญหาและสาเหตุโดยย่อ:

จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ในประเทศไทยตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๖๓ ทำให้มีผู้ติดเชื้อในประเทศไทยกว่า ๓,๗๐๐ รายนั้น โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าได้มีการจัดตั้งคลินิกโรคระบบทางเดินหายใจ หรือ Acute Respiratory Infection clinic (ARI clinic) ขึ้นเพื่อคัดกรองผู้รับบริการที่มีประวัติใกล้ชิดกับผู้ป่วยที่ติดเชื้อ หรือเดินทางไปยังสถานที่ที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ หรือที่มีอาการเข้าข่ายติดเชื้อ COVID-๑๙ เพื่อแยกออกจากผู้รับบริการท่านอื่น เป็นการลดการกระจายของเชื้อโรค โดยจะมีทีมแพทย์ พยาบาล เภสัชกร และบุคลากรทางการแพทย์อื่นๆ ให้การบริการ ตรวจวินิจฉัย ทำหัตถการ และจ่ายยาให้กับผู้ป่วยโดยเฉพาะ แต่เนื่องจากจำนวนเภสัชกรมีไม่เพียงพอต่อการให้บริการผู้ป่วยนอกปกติและผู้ป่วย ARI clinic ทำให้เภสัชกรไม่สามารถไปปฏิบัติงานประจำที่ ARI clinic ได้ ทางแผนกเภสัชกรรมบริการผู้ป่วยนอกจึงวิเคราะห์ความคุ้มค่าของต้นทุนด้านบุคลากรและทรัพยากรที่เกี่ยวข้องของการดำเนินงานบริการเภสัชกรรมนำส่งยาสำหรับผู้ป่วยกลุ่ม ARI clinic เทียบกับผลที่ได้รับด้านความถูกต้อง รวดเร็วและปลอดภัยจากการใช้ยาของผู้ป่วย ผลวิเคราะห์เห็นว่าการจัดตั้งทีมเภสัชกร ARI ชั้นที่ห้องยาชั้น ๑ อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ ร่วมกับการพัฒนารูปแบบการบริการเภสัชกรรมนำส่งยาไปให้ผู้ป่วยที่ ARI clinic เป็นทางเลือกที่คุ้มค่าและมีประสิทธิภาพที่สุด นอกจากทำให้ผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงต่อการกระจายเชื้อโรคไม่ต้องอยู่โรงพยาบาลเป็นระยะเวลานานแล้ว ทีมเภสัชกร ARI ได้กำหนดกระบวนการติดตามการใช้ยาของผู้ป่วยที่ได้รับยาเทคนิคพิเศษต่างๆนอกเหนือจากยา ARI ปกติ เป็นการติดตาม ทบทวน และให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ป่วยหรือญาติผู้ป่วยเกี่ยวกับยาทางโทรศัพท์ ทำให้ผู้ป่วยใช้ยาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมและปลอดภัย

๗. เป้าหมาย/วัตถุประสงค์:

- เพื่อพัฒนารูปแบบการบริการเภสัชกรรมให้ผู้ป่วย ARI clinic โดยผู้ป่วยที่ ARI clinic ทุกรายที่มีการสั่งจ่ายยาจะได้รับยาที่ถูกต้องและเหมาะสมภายในระยะเวลา ๒๐ นาที

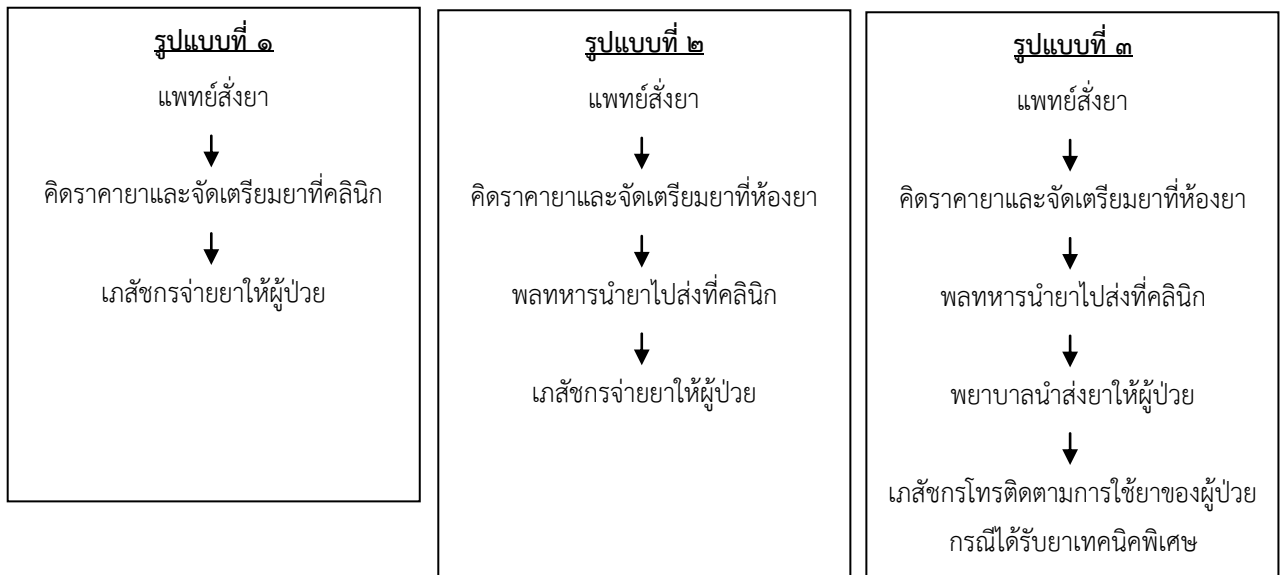
- เพื่อให้ผู้ป่วย ARI clinic ที่ได้รับยาเทคนิคพิเศษได้รับคำแนะนำปรึกษาการใช้ยาโดยเภสัชกรมากกว่าร้อยละ ๘๐

๘. กิจกรรมการพัฒนา:

๘.๑ แผนกเภสัชกรรมบริการผู้ป่วยนอกฯ ประชุมหารูปแบบและแนวทางการให้บริการผู้ป่วย ARI clinic ของโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า เพื่อเลือกจาก ๓ รูปแบบคือ

รูปแบบที่ ๑ เภสัชกรประจำอยู่ที่ ARI clinic ตึกอุบัติเหตุ สร้างห้องยา ที่ ARI clinic	รูปแบบที่ ๒ เภสัชกรประจำอยู่ที่ ARI clinic ตึกอุบัติเหตุ ส่งยาจากห้องยาชั้น ๑ ไปที่ ARI clinic	รูปแบบที่ ๓ เภสัชกรอยู่ที่ ห้องยาชั้น ๑ อาคารเฉลิมฯ ส่งยาจากห้องยาชั้น ๑ ไปที่ ARI clinic

๘.๒ ขั้นตอนการปฏิบัติงานบริการเภสัชกรรมในแต่ละรูปแบบ ดังต่อไปนี้

๘.๓ วิเคราะห์ต้นทุนและผลได้ของแต่ละรูปแบบที่คุ้มค่าที่สุด

รูปแบบที่ ๑ <u>๑. ด้านบุคลากร</u> - เภสัชกรประจำที่คลินิก ๑ นาย - เจ้าหน้าที่จัดยา ๑ นาย <u>๒. ด้านงบประมาณ</u> - ค่าจ้างเภสัชกร part time ๓๐,๐๐๐ บาท/เดือน - ค่าจ้างเจ้าหน้าที่ ๙,๐๐๐ บาท/เดือน - ชุด PPE ๒๐,๐๐๐ บาท/เดือน - ค่าอุปกรณ์ต่างๆ เช่น ตะกร้าใส่ยา ชั้นวางยา ๕,๐๐๐ บาท - ค่ากันห้องเป็นห้องยา ๑๕,๐๐๐ บาท - ค่าเครื่องปรับอากาศ ๑๒,๐๐๐ บาท รวม ๙๑,๐๐๐ บาท	รูปแบบที่ ๒ <u>๑. ด้านบุคลากร</u> - เภสัชกรประจำที่คลินิก ๑ นาย - พลทหาร ๒ นาย <u>๒. ด้านงบประมาณ</u> - ค่าจ้างเภสัชกร part time ๓๐,๐๐๐ บาท/เดือน - ชุด PPE ๑๐,๐๐๐ บาท/เดือน - ค่าอุปกรณ์ต่างๆ เช่น ตะกร้าใส่ยา ชั้นวางยา ๕,๐๐๐ บาท รวม ๔๕,๐๐๐ บาท	รูปแบบที่ ๓ <u>๑. ด้านบุคลากร</u> - เภสัชกรประจำที่คลินิก ไม่มี - พลทหาร ๒ นาย <u>๒. ด้านงบประมาณ</u> - การติดตามการใช้ยาของผู้ป่วยทางโทรศัพท์ ๒๐๐ บาท/เดือน - ตะกร้าสีน้ำตาลอ่อนสำหรับใส่ยา ๒๐๐ บาท รวม ๔๐๐ บาท

๘.๔ ผลการประชุมเลือกรูปแบบบริการเภสัชกรรมนำส่งยาให้ผู้ป่วย ARI clinic ได้แก่ รูปแบบที่ ๓ มีความคุ้มค่ามากที่สุด
เทียบกับปริมาณผู้ป่วยต่อวัน

๘.๕ ขั้นตอนการให้บริการยา ARI clinic โดยทีมนำส่งยาของห้องยาชั้น ๑ ดังนี้

๘.๕.๑ แพทย์สั่งยาจาก ARI clinic ผ่านระบบออนไลน์โดยสั่งยาเข้าห้องยา Do๐๑ และ OPD เป็น ARI

๘.๕.๒ เภสัชกร ARI ที่ห้องยาชั้น ๑ เปิดหน้าจอคอมพิวเตอร์งานบันทึกและการคิดราคายา

๘.๕.๓ ตรวจสอบการสั่งใช้ยาของแพทย์ โทรติดต่อประสานแพทย์และพยาบาลกรณีพบปัญหาจากการสั่งใช้ยา

๘.๕.๔ บันทึกคำสั่งใช้ยาของแพทย์ นำใบสั่งยาและฉลากยาใส่ตะกร้าสีน้ำตาลอ่อนซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของตะกร้า

ยา ARI clinic ส่งจัดยาตามระบบ โดยเจ้าหน้าที่จัดยาจะต้องจัดยาตะกร้า ARI ก่อนเป็นลำดับที่ ๒ ต่อจาก
ตะกร้า Fast10

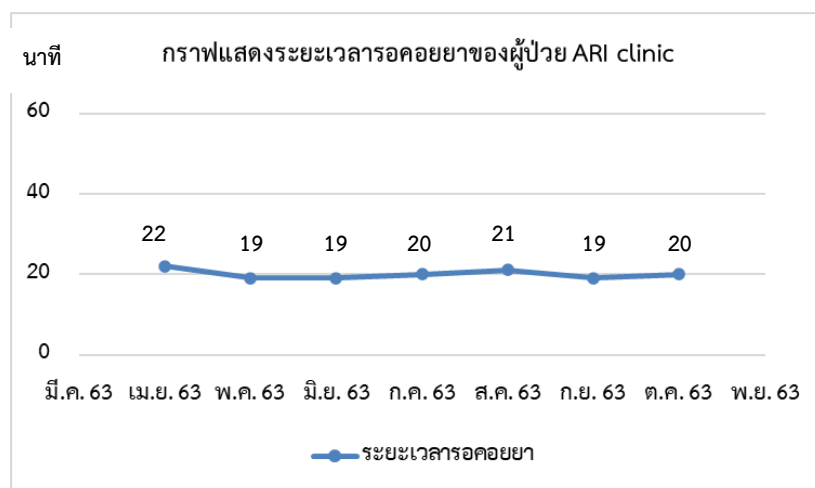
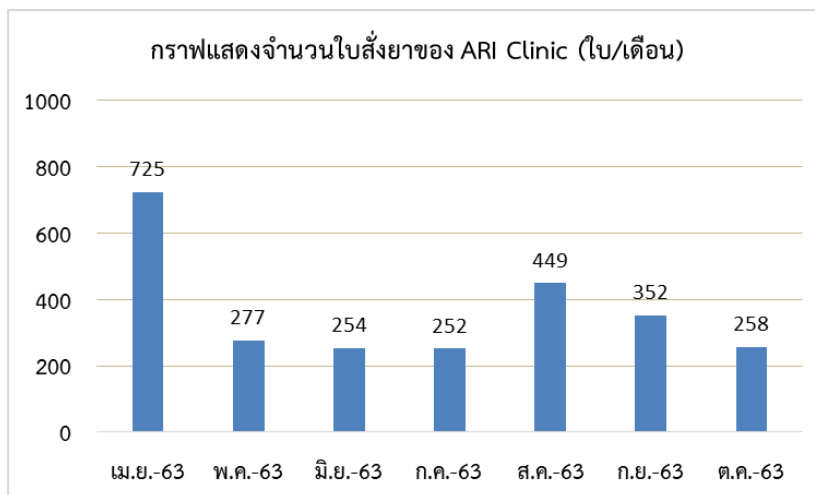
๘.๕.๕ เภสัชกรที่ 1 ตรวจสอบความถูกต้อง ลงสถานะเช็คยาเสร็จและบันทึกเวลา

๘.๕.๖ เภสัชกรที่ 2 ตรวจสอบความถูกต้อง ลงสถานะรับยาแล้วและบันทึกเวลา

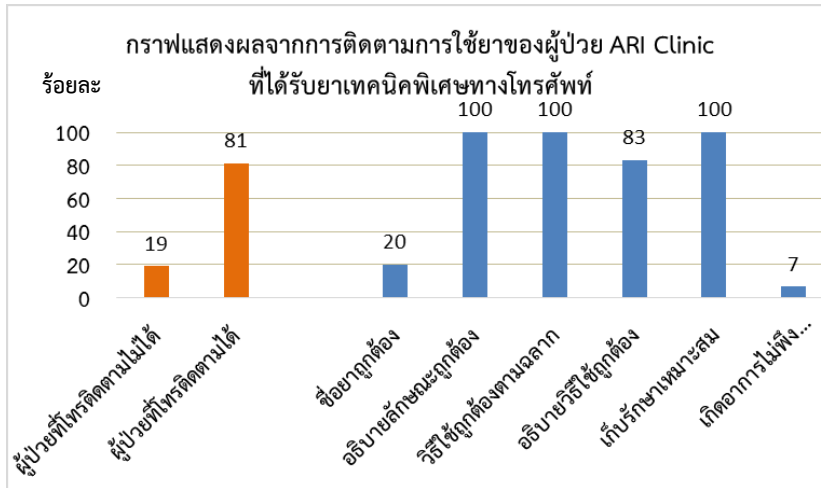
๘.๕.๗ พลทหารบรรจุยาของผู้ป่วยใส่ถุง ติดชื่อให้ถูกต้อง แล้วนำมาไปส่งที่ ARI Clinic พร้อมทั้งบันทึกเวลา

๘.๕.๘ เภสัชกร ARI โทรศัพท์ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ป่วยหรือญาติที่ได้รับยาเทคนิคพิเศษ

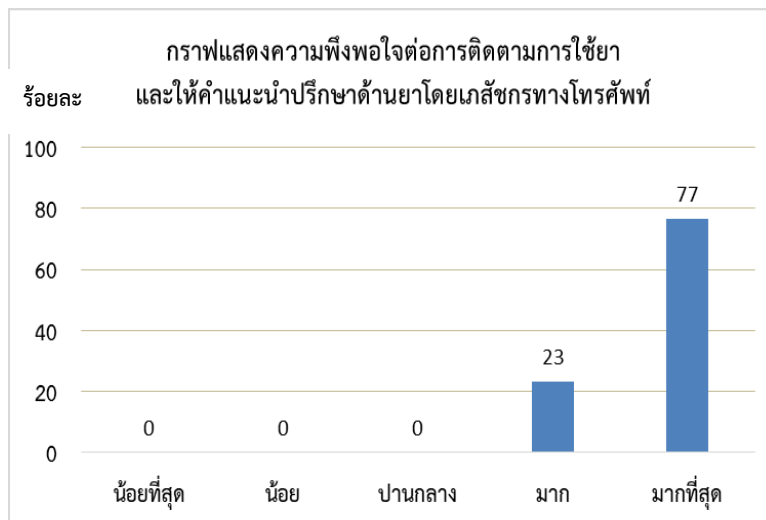
๙. ผลลัพธ์/การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น:

จากการเก็บข้อมูลการบริการเภสัชกรรมผู้ป่วย ARI clinic ห้องยาชั้น ๑ อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ ตั้งแต่ ๑ เม.ย.-๓๐ ต.ค. ๒๕๖๓ มีผู้ป่วยที่เข้ารับบริการที่ ARI clinic และได้รับการสั่งใช้ยาทั้งหมด ๒,๕๖๗ ราย เฉลี่ยเท่ากับ ๓๖๗ ราย ต่อเดือน โดยมีระยะเวลารอคอยยาไม่เกิน ๒๐ นาที ตามเป้าหมาย

จากจำนวนผู้ป่วยที่เข้ารับบริการที่ ARI clinic และได้รับการสั่งใช้ยาทั้งสิ้น ๒,๕๖๗ ราย พบว่ามีผู้ป่วย ๓๗ ราย ที่ได้รับยาเทคนิคพิเศษ ซึ่งสามารถโทรติดตามและแนะนำปรึกษาการใช้ยาได้ ๓๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๘๑ จากทั้งหมด ๓๗ ราย โดยพบว่าผู้ป่วยสามารถบอกชื่อยาได้ถูกต้องร้อยละ ๒๐ อธิบายวิธีใช้ได้ถูกต้องร้อยละ ๘๓ อธิบายลักษณะยาได้ถูกต้อง บอกวิธีใช้ได้ถูกต้อง และเก็บรักษาเหมาะสมร้อยละ ๑๐๐ ในด้านปัญหาจากการใช้ยานั้นมีผู้ป่วยร้อยละ ๗ เกิดอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยา โดยอาการที่พบคือ ใจสั่นจากการใช้ยา Salbutamol MDI และชมคอจากการใช้ยา Nasonex NS ซึ่งได้รับคำแนะนำให้บ้วนปากหลังการใช้ยาทุกครั้งซึ่งจะช่วยลดอาการไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นได้ โดยสรุปคือ ผู้ป่วย ARI clinic ที่แพทย์สั่งใช้ยาเทคนิคพิเศษได้รับการติดตามและให้คำแนะนำปรึกษาวิธีการใช้ยาโดยเภสัชกรมากกว่าร้อยละ ๘๐ ตามเป้าหมาย

จากการที่เภสัชกรโทรติดตามและแนะนำการใช้ยาผู้ป่วย ARI clinic ที่ได้รับยาเทคนิคพิเศษพบว่าผู้ป่วยมีความพึงพอใจร้อยละ 100 โดยพึงพอใจมากที่สุดร้อยละ ๗๗ และพึงพอใจมากร้อยละ ๒๓

การจัดให้มีทีมบริการเภสัชกรรมนำส่งยา ARI clinic ของห้องยาชั้น ๑ อันประกอบไปด้วยเภสัชกรและพลทหาร ทำให้ผู้ป่วยได้รับยาที่ถูกต้อง เหมาะสม รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งทำให้ผู้ป่วยที่ได้รับยาเทคนิคพิเศษซึ่งมีวิธีใช้ที่ซับซ้อนสามารถเข้ายาได้อย่างถูกต้องและปลอดภัยจากการให้คำแนะนำปรึกษาโดยเภสัชกร

๑๐. บทเรียนที่ได้รับ

การให้บริการทางเภสัชกรรมเพื่อคุณภาพและความปลอดภัยของผู้ป่วยในการบริการเภสัชกรรมนำส่งยาให้ผู้ป่วย ARI clinic ของห้องยาชั้น ๑ สามารถหารูปแบบที่เหมาะสมได้ตามสถานการณ์ ตามภาวะโรค ชนิดยา หรือจำนวนผู้ป่วย ภายใต้ทรัพยากรและบุคคลด้านบริการสุขภาพที่มีอยู่อย่างจำกัด ตามรูปแบบที่ ๓ ซึ่งจะมีความเหมาะสมในการให้บริการผู้ป่วยในจำนวนที่ไม่มากนัก แต่กรณีมีจำนวนผู้รับบริการมากเป็น ๕ เท่า อาจพิจารณาให้บริการ ARI clinic ในรูปแบบที่ ๑ หรือ ๒ ได้

๑๑. การติดต่อกับทีมงาน

พ.อ.หญิง ปัทมา ใจภักดี และ ภญ.ศศิธร พวงทอง ห้องยาชั้น ๑ อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ แผนกเภสัชกรรมบริการผู้ป่วยนอก กองเภสัชกรรม โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า 315 ถนนราชวิถี แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400
โทรศัพท์ 02-7633120, 096-9145750 E-mail: moonly.nami@gmail.com